

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

COD YMARFER AR BENODI STAFF YN UNOL Â'R
SAFONAU IAITH GYMRAEG

COD YMARFER AR BENODI STAFF YN UNOL Â'R SAFONAU IAITH GYMRAEG

RHAGARWEINIAD

Mae Prifysgol Bangor wedi ei lleoli mewn ardal lle mae'r Gymraeg yn iaith sy'n rhan naturiol o fywyd bob dydd a lle mae tua 65% o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg yn rhugl. Mae canran uchel o staff a myfyrwyr y brifysgol hefyd yn ddwyieithog. Mae Prifysgol Bangor yn cydnabod gwerth a phwysigrwydd y Gymraeg fel sgil yn y gwaith ac mae'n ymrwymedig i ddatblygu gweithlu a all weithredu trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg at ddibenion addysgu, ymchwil a gweinyddiaeth. Mae'r Cod Ymarfer hwn yn sicrhau bod y Brifysgol yn cynnal lefel sgiliau iaith Gymraeg ymhlith staff sydd yn adlewyrchu'r canrannau lleol sydd yn siarad y Gymraeg ac sydd yn ei galluogi i gynnal cymuned waith ddwyieithog hyfyw. Mae'r Cod Ymarfer hwn hefyd yn sicrhau bod y Brifysgol yn ymateb i'r gofynion statudol sydd arni o dan Safonau'r Iaith Gymraeg.

Mae'r canllawiau canlynol wedi eu llunio i gynorthwyo rheolwyr i feithrin timau fydd yn gallu gweithredu'n ddwyieithog.

Sylwch ar y pwyntiau canlynol:

- Mae'r canllawiau hyn yn berthnasol i bob swydd ym Mhrifysgol Bangor. Dylai pob rheolwr gyfeirio atynt pan grëir swydd newydd neu pan wneir swydd dros dro yn swydd parhaol.¹
- Dylai asiantaethau recriwtio/cyflogaeth hefyd ddefnyddio'r canllawiau hyn.
- Gellir gofyn i Ganolfan Bedwyr am arweiniad ar yr egwyddorion sy'n sail i'r Cod Ymarfer; gellir gofyn i Adnoddau Dynol am arweiniad ar weithredu'r cod ac ar y drefn benodi. Goruchwylir gweithrediad y cod gan Bwyllgor Arolygu Safonau'r Gymraeg a'r Pwyllgor Dwyieithrwydd.

¹ Pan rhoddir contract parhaol i aelod staff ar ôl pedair blynedd o gyflogaeth mewn swydd, ni adolygir gofynion iaith y swydd honno.

Y DREFN

Pan grëir swydd newydd, mae'n rhaid i'r rheolwr benderfynu a yw sgiliau Cymraeg yn berthnasol i'r swydd a pha fath o sgiliau Cymraeg sy'n angenrheidiol er mwyn bodloni gofynion y swydd. Bydd y penderfyniadau hyn yn dibynnu ar y canlynol:

- math o swydd
- natur y swydd
- sgiliau iaith y tîm
- cyfrifoldebau'r tîm

Mae'r Cod Ymarfer hwn yn berthnasol i bob cam o'r broses benodi fel yr amlinellir isod:

1. **Creu'r swydd a nodi'r gofynion iaith.**² Gweler y manylion isod.
2. **Creu'r swydd-ddisgrifiad:** nodi'r math o sgiliau iaith fydd eu hangen. Gweler t.6
3. **Llunio'r rhestr fer:** sicrhau y caiff gofynion iaith y swydd eu hystyried (e.e. wrth ddewis y panel cyfweld). Gweler t.7
4. **Cyfweld:** sicrhau y caiff gofynion iaith y swydd eu hystyried (e.e. wrth ddewis y panel cyfweld). Gweler t.7
5. **Hyfforddi a monitro:** sicrhau y caiff yr ymgeisydd llwyddiannus y gefnogaeth angenrheidiol i ddatblygu ei sgiliau Cymraeg os oes angen. Gweler t.8

Bydd y canllawiau i benderfynu ar ofynion iaith swydd yn dibynnu ar y math o swydd a grëir. At ddibenion y Cod Ymarfer hwn, rhoddir pob swydd yn un o'r tri chategori isod:

Categori 1: Staff Cefnogi (swyddi maniwal, clericyddol, rheolaethol a phroffesiynol). Gweler t.3 am ragor o wybodaeth. Noder fod y categori yma hefyd yn cynnwys Uwch Reolwyr yn y gwasanaethau cefnogi neu unrhyw wasanaeth/canolfan arall sydd ddim yn syrthio o fewn cwmpas Ysgol / Coleg academaidd.

Categori 2: Swyddi Academaidd ac Ymchwil. Gweler t.4 am ragor o wybodaeth

Categori 3: Swyddi Uwch Reolwyr Academaidd (e.e. penaethiaid ysgolion, penaethiaid colegau, dirprwy is-gangellorion). Gweler t.5 am ragor o wybodaeth

² Os oes anghytundeb ynglŷn â gofyn iaith swydd, gan y Dirprwy Is-Ganghellor cyfrwng Cymraeg fydd y gair olaf ar y mater a bydd yn ymgynghroi â chydweithwyr hŷn os oes angen.

GOFYNION IAITH: Categori 1 - Staff cefnogi

Dyma'r dewisiadau o ran GOFYNION IAITH y swyddi hyn:

- CYMRAEG YN HANFODOL
- CYMRAEG YN HANFODOL NEU YMRWYMIAD I DDYSGU HYD AT SAFON PENODEDIG³
- CYMRAEG YN DDYMUNOL

CYMRAEG YN HANFODOL

- Mae gallu yn y Gymraeg yn un o feini prawf hanfodol y swyddi hyn.
- Mae'n rhaid sicrhau bod gan bawb a gyfwelir y sgiliau Cymraeg angenrheidiol.

CYMRAEG YN HANFODOL NEU YMRWYMIAD I DDYSGU HYD AT SAFON PENODEDIG

- Os nad oes gan unigolion a benodir i'r swyddi hyn y sgiliau Cymraeg angenrheidiol, bydd rhaid cael ymrwymiad cadarn ganddynt i ddysgu ac ymrwymiad cadarn gan y rheolwr i gefnogi'r dysgu.
- Mae'n rhaid i reolwyr hefyd ymrwymo i ryddhau'r aelodau staff o'u dyletswyddau **yn ystod oriau gwaith** er mwyn eu galluogi i gyrraedd y safon ieithyddol angenrheidiol. Bydd rhaid rhyddhau'r aelodau staff o'u swyddi am gyfnod o 1-4 awr yr wythnos (yn dibynnu ar y safon y disgwylir iddynt ei gyrraedd) a/neu am gyfnod parhaus o hyfforddiant dwys. Os nad yw hyn yn bosib, neu os oes angen sgiliau Cymraeg ar yr unigolyn o'r dechrau, dylid rhoi'r swydd yn y categori CYMRAEG YN HANFODOL.
- Asesir unrhyw aelod staff sy'n dysgu Cymraeg fel rhan o'u swydd (e.e. trwy sefyll a llwyddo arholiadau iaith) tan iddynt gyrraedd y safon ieithyddol a nodwyd yn eu contract. Caiff cynnydd yr aelod staff ei fonitro'n rheolaidd. Bydd cyrraedd y safon ieithyddol angenrheidiol yn rhan o ofynion cyfnod prawf yr aelod staff.

CYMRAEG YN DDYMUNOL

- Mae gallu yn y Gymraeg yn un o feini prawf dymunol y swyddi hyn.
- Asesir gallu yn y Gymraeg fel modd o wahaniaethu rhwng ymgeiswyr sy'n gyfartal yn y cyfweiliad ynghyd â meini prawf dymunol eraill.

DEWIS GOFYNION IAITH ADDAS I SWYDDI GWEINYDDOL

Mae **siart A a B** yn rhoi arweiniad i reolwyr wrth benderfynu ar ofynion iaith swydd. Dylid defnyddio'r siartiau fel a ganlyn:

- **Siart A i swyddi ar raddfa 1-6.**
- **Siart B i swyddi gweinyddol/rheolaethol ar raddfa 7 ac uwch, gan gynnwys Uwch Reolwyr.**

Nodiadau esboniadol i'r siartiau: CYSWLLT RHEOLAIDD: cyswllt sy'n digwydd pob diwrnod, neu bob yn ail ddiwrnod, trwy gydol yr wythnos waith. CAPASITI DWYIEITHOG DIGONOL: 65% o'r tîm yn gallu siarad Cymraeg a Saesneg (mae'r ganran hon yn cydfynd â chanran aelodau staff y brifysgol sy'n nodi eu bod yn siarad Cymraeg neu'n dysgu Cymraeg)

³ Fel rheol, cedwir y categori hwn ar gyfer swyddi arbenigol lle gall nifer yr ymgeiswyr cymwys fod yn gyfyngedig.

GOFYNION IAITH: Categori 2: Swyddi Academaidd ac Ymchwil

Dyma'r dewisiadau o ran GOFYNION IAITH y swyddi hyn:

- CYMRAEG YN HANFODOL
- CYMRAEG YN DDYMUNOL
- DIM GOFYNION IAITH PENODOL. DISGWYLIR I YMGEISWYR WEITHIO'N GADARNHAOL MEWN AMGYLCHEDD DWYIEITHOG

CYMRAEG YN HANFODOL

- Mae gallu yn y Gymraeg yn un o feini prawf hanfodol y swyddi hyn.
- Mae'n rhaid sicrhau bod gan bawb a gyfwelir y sgiliau Cymraeg angenrheidiol. Ar gyfer swyddi academaidd, mae hyn yn golygu'r gallu i siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg i safon uchel.

DIM GOFYNION IAITH PENODOL. DISGWYLIR I YMGEISWYR WEITHIO'N GADARNHAOL MEWN AMGYLCHEDD DWYIEITHOG

- Nid yw gallu yn y Gymraeg yn un o feini prawf y swyddi hyn.

DEWIS GOFYNION IAITH ADDAS I SWYDDI ACADEMAIDD AC YMCHWIL

- Mae **siart C** yn rhoi arweiniad i reolwyr wrth benderfynu ar ofynion iaith swydd

GOFYNION IAITH: Categori 3 – Swyddi Uwch Reolwyr Academaidd

Lluniwyd adran hon y Cod Ymarfer i roi arweiniad ar benodi uwch reolwyr academaidd (e.e. penaethiaid ysgolion, penaethiaid colegau, dirprwy is-gangellorion). Ymdrinnir â'r swyddi hyn mewn dull gwahanol i swyddi academaidd eraill gan fod y swyddi'n cyfuno cyfrifoldebau academaidd a rheolaethol a swyddi cyfnod penodol ydynt yn aml.

Canllawiau

Dylid cadw'r canlynol mewn cof wrth benodi i'r swyddi hyn:

- Mae'r swyddi hyn yn allweddol i'r gwaith o gyflawni amcanion y brifysgol, fel y nodir yn y cynllun strategol, sef cryfhau gweithgareddau rheoli a gweinyddu dwyieithog a'u gwneud yn rhan greiddiol o'r sefydliad a chefnogi addysgu ac ymchwil trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Er mwyn cyflawni'r amcanion hyn, mae'n rhaid sicrhau bod capasiti dwyieithog digonol ymhlith uwch reolwyr y sefydliad.
- Mewn meysydd pwnc lle ceir elfen gref o addysgu ac ymchwil cyfrwng Cymraeg a/neu lle mae'r Gymraeg yn sgil galwedigaethol pwysig, mae'n rhaid cydnabod y gallu i ymdrin â myfyrwyr a chyrrff allanol trwy gyfrwng y Gymraeg fel sgil proffesiynol pwysig.
- Mae unigolion a benodir i uwch swyddi academaidd yn dylanwadu ar ddiwylliant ieithyddol eu maes cyfrifoldeb ac ar iaith gwaith y maes hwnnw.

Ar ôl ystyried yr uchod, dylai aelodau'r panel bennu un o'r gofynion iaith canlynol i'r swyddi hyn:

- Cymraeg yn hanfodol
- Cymraeg yn ddymunol
- Dim gofynion iaith penodol

Trefniadau monitro

Bydd gofynion ieithyddol y swyddi hyn yn cael eu monitro yn yr un modd â swyddi eraill. Hynny yw, bydd y swydd yn mynd drwy'r broses arferol fydd yn caniatáu i'r swyddogion perthnasol yn yr Adran Adnoddau Dynol a Chanolfan Bedwyr, ynghyd â'r Driprwy Is-Ganghellor Cyfrwng Cymraeg, graffu ar y gofynion iaith. Os oes anghytundeb ynglŷn â'r gofynion iaith, bydd y mater yn cael ei ddwyn i sylw'r Is-ganghellor.

CREU SWYDD-DDISGRIFIAD

Pan fydd gofynion iaith swydd wedi eu pennu, bydd rhaid penderfynu ar y sgiliau Cymraeg sy'n angenrheidiol i fodloni gofynion y swydd yn achos swyddi Cymraeg yn hanfodol/Cymraeg yn hanfodol neu ymrwymiad i ddysgu. Gall Canolfan Bedwyr ac AD roi arweiniaid ar hyn ac mae cronfa o ddisgrifwyr ar gael at eich defnydd.

SWYDDI GWEINYDDOL: SENARIOS POSIB

Swydd A: Bydd gofyn i ymgeiswyr allu siarad ac ysgrifennu Cymraeg i safon uchel (e.e. swyddog marchnata, cyfieithydd, hyfforddwr). Felly, dylai'r swydd-ddisgrifiad nodi: *Mae'r gallu i siarad ac ysgrifennu Cymraeg yn rhugl mewn amrywiaeth eang o sefyllfaoedd yn hanfodol i'r swydd hon.*

Swydd B: Bydd gofyn i ymgeiswyr allu siarad ac ysgrifennu Cymraeg yn rhugl ac ysgrifennu amrywiaeth o negeseuon e-bost yn Gymraeg (e.e. swyddog clericyddol, cynorthwywr personol). Felly, dylai'r swydd-ddisgrifiad nodi: *Mae'r gallu i siarad Cymraeg yn rhugl a chyflawni tasgau megis ysgrifennu negeseuon e-bost yn Gymraeg at amrywiaeth o gynulleidfaoedd yn hanfodol i'r swydd hon.*

Swydd C: Bydd gofyn i ymgeiswyr gyflawni rhai tasgau yn Gymraeg (e.e. Rheolwr Project TG). Felly, dylai'r swydd-ddisgrifiad nodi: *Mae'r gallu i siarad Cymraeg yn hyderus i gyflawni rhai tasgau yn hanfodol i'r swydd hon – e.e. cyfrannu at gyfarfodydd dwyieithog ac ysgrifennu negeseuon e-bost syml yn Gymraeg.*

Swydd D: Bydd gofyn i ymgeiswyr allu siarad Cymraeg ym mwyafrif y sefyllfaoedd sy'n berthnasol i'r swydd, ond ni fydd gofyn iddynt ddarllen nac ysgrifennu Cymraeg (e.e. swyddog diogelwch). Felly, dylai'r swydd-ddisgrifiad nodi: *Mae gallu siarad Cymraeg yn hyderus wrth wneud rhai tasgau yn hanfodol i'r swydd hon – e.e. siarad gydag aelodau staff a myfyrwyr, ateb galwadau ffôn, delio gydag ymholiadau brys yn Gymraeg.*

Swyddi Cymraeg yn hanfodol neu ymrwymiad i ddysgu: Dylid ychwanegu'r canlynol at y disgrifwyr uchod: *Croesawir ceisiadau gan rai sydd wedi ymrywmo i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg i'r safon hwn.*

Cymraeg yn ddymunol: Nid oes rhaid cynnwys disgrifiad o'r sgiliau iaith angenrheidiol yn y categori iaith hwn, ond gellir gwneud hynny os bydd rheolwyr wneud yn dymuno hynny. Gall rheolwyr hefyd gynnwys y frawddeg ganlynol: *Os nad yw ymgeiswyr yn gallu siarad/ysgrifennu Cymraeg ar hyn o bryd, ceir llawer o gyfleoedd i ddysgu os bydd yr ymgeisydd llwyddiannus yn dymuno hynny.*

SWYDDI ACADEMAIDD:

Cymraeg yn hanfodol: Dylai'r swydd-ddisgrifiad nodi bod y gallu i siarad ac ysgrifennu Cymraeg yn hanfodol i'r swydd hon.

Dim gofynion iaith penodol. Disgwylir i ymgeiswyr weithio'n gadarnhaol mewn amgylchedd

dwyieithog: dylai'r swydd-ddisgrifiad nodi: *Mae Prifysgol Bangor yn sefydliad dwyieithog a disgwylir i bob aelod staff weithio mewn modd cadarnhaol yn yr amgylchedd dwyieithog hwn.*

LLUNIO'R RHESTR FER

Dylai sgiliau Cymraeg gael eu 'sgorio' yn yr un modd â sgiliau eraill sydd yn y categorïau 'hanfodol' neu 'dymunol'. Mae'r Adran Adnoddau Dynol yn cynnig canllawiau ar y broses o dynnu rhestr fer. Dylid nodi mai Penaethiaid Ysgolion / Adrannau sy'n gyfrifol am:

- drefnu i unrhyw gais a gyflwynwyd yn y Gymraeg yn unig gael ei gyfieithu (lle bo angen hynny).
- sicrhau bod ceisiadau a gyflwynwyd yn y Gymraeg yn unig yn cael eu hystyried yn llawn fel rhan o'r sgrinio cychwynnol a'r broses tynnu rhestr fer.
- sicrhau ar gyfer swyddi CYMRAEG YN HANFODOL / CYMRAEG YN HANFODOL NEU YMRWYMIAD I DDYSGU I LEFEL BENODOL bod sgiliau iaith yr ymgeiswyr yn cael eu hasesu gan aelod dwyieithog o'r panel llunio rhestr fer. Os nad oes unrhyw un yn yr ysgol/adran a all asesu gallu'r ymgeiswyr o ran y Gymraeg, yna gall cynrychiolydd o Ganolfan Bedwyr wneud hynny. Bydd y cynrychiolydd o Ganolfan Bedwyr yna yn aelod o'r panel cyfweld gyda'r rôl benodol o asesu gallu'r ymgeisydd yn y Gymraeg.
- ar gyfer swyddi academiaidd CYMRAEG YN HANFODOL rhaid i'r Dirprwy Is-ganghellor neu ei gynrychiolydd fod yn aelod o'r panel llunio rhestr fer.

CYFWELD

Cyfansoddiad y Panel ar gyfer swyddi CYMRAEG YN HANFODOL / CYMRAEG YN HANFODOL NEU YMRWYMIAD I DDYSGU I LEFEL BENODOL:

- Rhaid i o leiaf un aelod o'r panel cyfweld (heb gynnwys cynrychiolydd Adnoddau Dynol a'r tiwtor iaith) fod yn ddwyieithog er mwyn asesu gallu'r ymgeiswyr yn y Gymraeg.
- Os nad oes unrhyw un o fewn yr ysgol / adran a all asesu gallu'r ymgeiswyr yn y Gymraeg, gall cynrychiolydd o Ganolfan Bedwyr wneud hynny. (Fel rhan o hyfforddiant recriwtio gall yr adran Datblygu Staff o fewn Adnoddau Dynol ddarparu hyfforddiant ar asesu gallu yn y Gymraeg).
- Mae'n rhaid i'r Dirprwy Is-ganghellor Cyfrwng Cymraeg, neu ei gynrychiolydd, fod yn rhan o'r broses dethol a dewis ar gyfer swyddi academiaidd CYMRAEG YN HANFODOL ac ar gyfer swyddi gweinyddol CYMRAEG YN HANFODOL / CYMRAEG YN HANFODOL NEU YMRWYMIAD I DDYSGU sydd ar lefel 9 ac uwch.
- Ar gyfer swyddi CYMRAEG YN HANFODOL, bydd y cyfweliad yn cael ei gynnal yn y Gymraeg gyda gwasanaeth cyfieithu ar y pryd ar gyfer aelodau'r panel sydd ddim yn siarad Cymraeg. Gellir gofyn i ymgeiswyr ar gyfer swyddi Cymraeg yn Hanfodol ateb rhai cwestiynau yn Saesneg. Mae'r un peth yn wir am ymgeiswyr ar gyfer swyddi Cymraeg yn Ddymunol sydd wedi nodi eu bod yn dymuno cynnal eu cyfweliad drwy gyfrwng y Gymraeg.

ASESU LEFELAU IAITH

CYMRAEG YN HANFODOL: Mae'n rhaid mesur a yw'r sgiliau angenrheidiol gan yr ymgeiswyr yn Gymraeg. (Golyga hyn y gallu i wneud yn Gymraeg beth fydddech yn disgwyl iddyn nhw ei wneud yn Saesneg ar gyfer swydd cyfrwng Saesneg, e.e. ateb cwestiwn / gwneud cyflwyniad / ysgrifennu llythyr neu adroddiad). Gellir asesu sgiliau llafar yr ymgeisydd yn y cyfweiliad.

- Gellir asesu sgiliau ysgrifenedig yr ymgeisydd drwy'r ffurflen gais.
- Gellir hefyd osod prawf ysgrifenedig ychwanegol ac mae arweiniad a chanllawiau ar hyn i'w cael gan Ganolfan Bedwyr.

Os nad oes ymgeisydd addas ar gyfer holl agweddau'r swydd, y dewis felly yw:

- apwyntio rhywun sydd â'r sgiliau Cymraeg angenrheidiol a chynnig hyfforddiant rhesymol a phriodol mewn agweddau eraill o'r gwaith.
- ail-hysbysebu
- ail-hysbysebu gan ystyried newid rhywfaint ar natur y swydd (heb newid gradd y swydd) fel y bydd mwy o bobl gyda'r sgiliau iaith angenrheidiol yn debygol o gael eu denu ati.

CYMRAEG YN HANFODOL NEU YMRWYMIAD I DDYSGU I LEFEL BENODOL: Bydd yn rhaid pwyso a mesur gallu'r ymgeisydd yn y Gymraeg gyda'r sgiliau eraill sydd yn angenrheidiol ar gyfer y swydd. Un ystyriaeth ymhlith nifer fydd y Gymraeg mewn achos o'r fath. Os nad oes gan yr ymgeisydd sydd wedi dod i'r brig yn y cyfweiliad y sgiliau angenrheidiol yn y Gymraeg, rhaid egluro'r drefn y bydd yn rhaid iddi/o ei dilyn o ran dysgu Cymraeg neu wella ei sgiliau Cymraeg i'r lefel angenrheidiol. Dylid disgrifio'r math o dasgau y bydd disgwyl i'r ymgeisydd llwyddiannus allu eu cyflawni yn y Gymraeg unwaith y bydd wedi cyrraedd y lefel angenrheidiol a hefyd egluro'r gefnogaeth fydd ar gael i sicrhau hynny. Dylid hefyd egluro y bydd dysgu Cymraeg i'r lefel angenrheidiol yn rhan o amodau'r cyfnod prawf.

Ar derfyn y cyfweiliad, fe fydd Cadeirydd y Panel yn nodi ar y 'Ffurflen Asesu Cyfweiliad Adrannol' beth yw gallu'r ymgeisydd yn y Gymraeg. Os nad yw'r unigolyn a benodir yn meddu ar y sgiliau iaith i'r lefel angenrheidiol, bydd hyn yn cael ei nodi ar y ffurflen a maes o law yn y system e-recriwtio. Bydd hyn yn galluogi'r tîm Datblygu Staff i wneud yn sicr bod trefniadau hyfforddi yn eu lle ar gyfer yr unigolyn. Bydd yr Adran Adnoddau Dynol yn cofnodi'r angen i ddysgu Cymraeg at lefel priodol o fewn amser priodol yng nghytundeb yr unigolyn, gan y bydd yn amod penodi.

CYMRAEG YN DDYMNOL: Ar gyfer swyddi gyda'r gofyn iaith hwn, bydd gallu'r ymgeiswyr yn y Gymraeg ddim ond yn cael ei asesu os teimlir bod dau ymgeisydd yn y cyfweiliad o'r un safon. Byddai gallu yn y Gymraeg wedyn yn cael ei asesu fel modd o wahaniaethu rhwng yr ymgeiswyr cryfaf. Yn yr amgylchiadau hyn, byddai gallu yn y Gymraeg yn cael ei asesu drwy ofyn i'r ymgeiswyr ateb un neu ddau gwestiwn yn y Gymraeg. Os nad oes aelod o'r panel yn gallu asesu gallu yn y Gymraeg, gellir galw am gymorth gan aelod o staff Canolfan Bedwyr neu Adnoddau Dynol. Cynhelir cyfweiliad ffôn byr, pryd y gofynnir dau gwestiwn safonol i'r ymgeiswyr, a chyflwynir asesiad o'u gallu yn y Gymraeg i'r panel.

HYFFORDDI A MONITRO

Y Cynllun Datblygu

Lle bo cyrraedd lefel sgiliau penodol yn y Gymraeg yn angenrheidiol ar gyfer cyflawni gofynion y swydd a lle nad yw'r ymgeisydd yn cyrraedd y safon honno, rhaid cael ymrwymiad gan reolwr llinell y sawl a benodir y bydd yr ymgeisydd yn cael ei ryddhau am gyfnod o'i dd/dyletswyddau i ddilyn rhaglen briodol o gyrsiau a ddarperir gan y Brifysgol ar ei g/chyfer. Bydd dealltwriaeth glir rhwng yr ymgeisydd, yr ysgol / adran a'r sefydliad (drwy'r swyddog Adnoddau Dynol) ynglŷn â'r disgwyliadau ar gyfer yr ymgeisydd o ran dysgu Cymraeg. Pan fydd aelod newydd o staff yn ymuno â'r Brifysgol o dan yr amodau hyn, bydd yr aelod newydd o staff, ei reolwr, tiwtor iaith Gymraeg y Brifysgol / aelod o staff Canolfan Bedwyr yn cyfarfod i ddatblygu Cynllun Datblygu addas. Bydd y rheolwr a'r ymgeisydd yn arwyddo'r Cynllun Datblygu er mwyn dynodi eu hymrwymiad iddo.

Hyfforddiant

Bydd y Brifysgol yn darparu ystod o gyrsiau Cymraeg am y cyfnod angenrheidiol er mwyn cefnogi aelodau newydd o staff sydd angen dysgu / gwella eu sgiliau iaith Cymraeg fel rhan o'u cytundeb. Bydd y gwersi hyn yn galluogi'r aelodau staff i gyrraedd y lefel iaith y cytunwyd arno ar gyfer y Cynllun Datblygu (e.e. drwy basio arholiad iaith berthnasol). Bydd y gwersi iaith hyn yn caniatáu i'r unigolyn ddefnyddio'r Gymraeg yn ei swydd.

Monitro Datblygiad

Ar gyfer y rhai y mae dysgu Cymraeg yn rhan o'u cytundeb gwaith, bydd y broses fonitro yn cael ei chysylltu gyda'r broses cyfnod prawf fel y nodir isod:

Cyfnod prawf 6 mis: Am y chwe mis cyntaf, yr Adran Adnoddau Dynol fydd yn gyfrifol am gasglu gwybodaeth am ddatblygiad pob unigolyn. Y cyfan a ddisgwyllir yn y cyfnod hwn fydd cadarnhad fod yr aelod wedi cychwyn ar gwrs hyfforddi ac yn cael ei r/rhyddhau o'i gwaith yn rheolaidd i wneud hynny. Wedi hynny, bydd y monitro'n digwydd fesul blwyddyn hyd nes y bydd y rheolwr a thiwtor iaith y Brifysgol yn gytûn bod yr unigolyn yn defnyddio'r Gymraeg i'r lefel angenrheidiol ar gyfer cyflawni ei swydd.

Ar gyfer swyddi gyda chyfnod prawf dros 6 mis bydd y broses fonitro yn cyd-fynd â'r adroddiadau prawf blynyddol dros y cyfnod prawf o hyd at 3 blynedd. Bydd rheolwr llinell yr aelod staff perthnasol a thiwtor iaith y Brifysgol yn gyfrifol am arolygu ei d/datblygiad ac yn sicrhau bod y Cynllun Datblygu y cytunwyd arno yn cael ei ddilyn.

Bydd datblygiad aelodau o staff sydd wedi'u cyflogi gyda gofyn iaith penodol yn eu cytundeb yn cael ei adrodd i'r Adran Adnoddau Dynol yn ôl yr angen. Bydd Tîm Datblygu Staff Adnoddau Dynol hefyd yn adrodd am eu datblygiad i Ganolfan Bedwyr.

Rhai sy'n anfoddhaol

Os yw'r adroddiad y mae Adnoddau Dynol yn ei dderbyn yn anfoddhaol, awgrymir y camau canlynol:

- (i) Yn achos **penodiadau gweinyddol**, trefnu cyfarfod rhwng yr ymgeisydd, cynrychiolydd o'r Adran, tiwtor Cymraeg y Brifysgol a / neu Swyddog Datblygu Staff i drafod y rhesymau am y diffyg datblygiad ac yna i gytuno ar raglen adferol ar gyfer yr unigolyn am gyfnod penodol e.e. 6 mis neu flwyddyn. Bydd pob un o'r uchod yn arwyddo datganiad perthnasol i fynegi eu cefnogaeth i'r camau a gymerir [Gweler (ii) isod]. Yn achos **penodiadau academiaidd**, trefnu cyfarfod rhwng yr aelod staff, cynrychiolydd o'r Ysgol, tiwtor Cymraeg y Brifysgol a'r Dirprwy Is-ganghellor Cyfrwng Cymraeg i drafod y rhesymau am y diffyg datblygiad ac yna i gytuno ar raglen adferol ar gyfer yr unigolyn am gyfnod penodol e.e. 6 mis neu flwyddyn. Bydd pob un o'r uchod yn arwyddo datganiad perthnasol yn mynegi eu cefnogaeth i'r camau a gymerir. [Gweler (ii) isod].
- (ii) Ymestyn y cyfnod prawf gydag amod cryfach y bydd yn rhaid amlinellu camau pellach ar gyfer ceisio cyflymu'r datblygiad. Gallai hyn olygu e.e. mwy o wersi, mynychu ysgol haf, sesiynau pellach gyda'r mentor iaith adrannol, monitro mwy gofalus.
- (iii) Lle bo diffygion pellach ar ôl 6 mis neu flwyddyn bydd y Dirprwy Is-ganghellor Cyfrwng Cymraeg yn cynnal cyfarfod pellach gyda'r rhai a enwir yn yr adrannau perthnasol uchod ac yn cytuno ar raglen adferol bellach. Lle na fo cynnydd boddhaol wedi'r camau uchod dylai'r rheolwr mewn ymgynghoriad â'r Adran Adnoddau Dynol, edrych a yw'r anallu i ddefnyddio'r Gymraeg yn amharu ar allu'r unigolyn i gyflawni holl anghenion y swydd ac ystyried, er enghraifft, a ddylai dyletswyddau'r unigolyn gael eu newid.

Siart A: Swyddi Graddau 1-6

Ydy deilydd y swydd mewn cyswllt cyson gyda staff / myfyrwyr / unigolion neu sefydliadau allanol yng Nghymru?

Nac Ydy.

Ydy.

Ydy dyletswyddau fel rhoi gwybodaeth, rhoi cyngor, ateb cwestiynau yn rhan bwysig o'r swydd?

Nac Ydy..

Ydy..

Ydy gwaith y tîm yn gyffredinol yn ymwneud â darparu gwasanaeth?

Ydy capasati'r tîm i ddarparu gwasanaethau yn y Gymraeg a'r Saesneg yn ddigonol ar hyn o bryd?.

Nac Ydy.....

Ydy.....

Ydy...

Nac Ydy...

Ydy capasati'r tîm i ddarparu gwasanaethau yn y Gymraeg a'r Saesneg yn ddigonol ar hyn o bryd?..

Ydy....

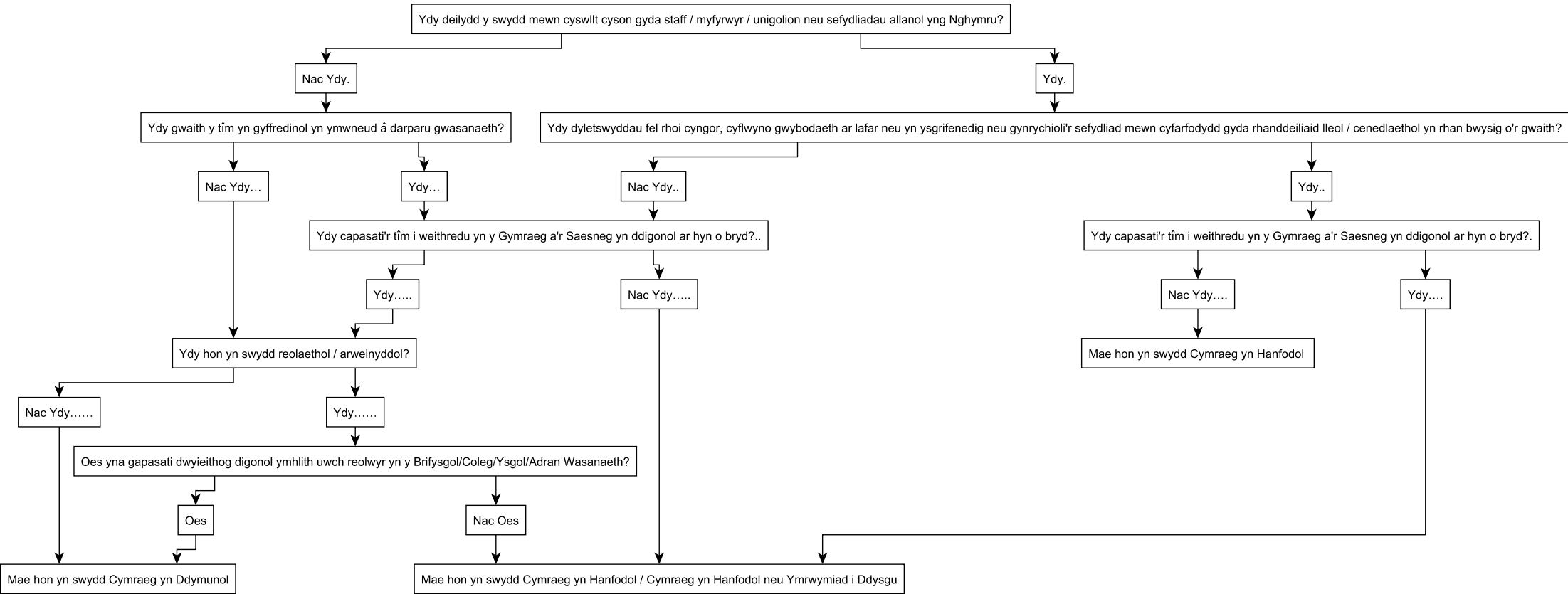
Nac Ydy....

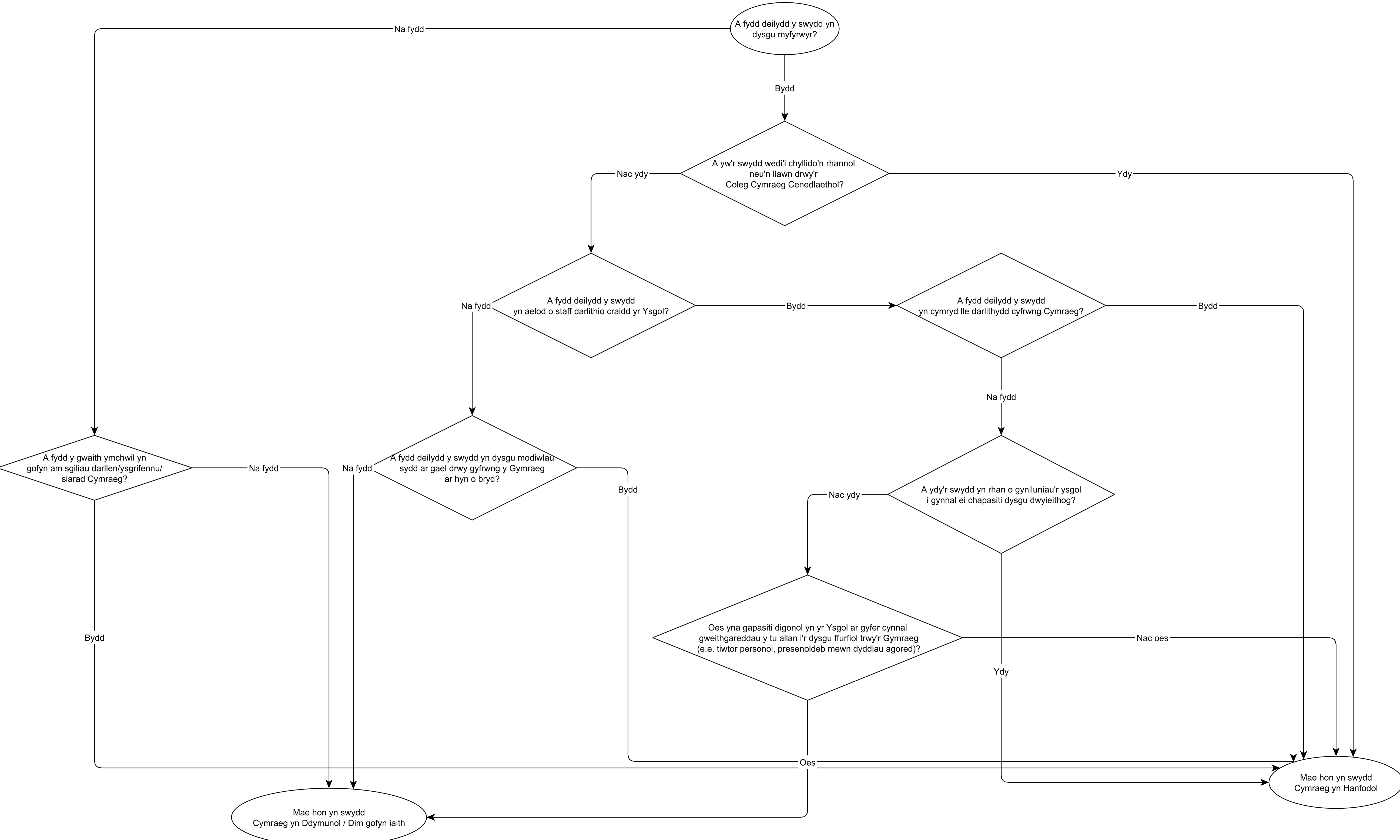
Mae hon yn swydd Cymraeg yn Ddymunol

Mae hon yn swydd Cymraeg yn Hanfodol / Cymraeg yn Hanfodol neu Ymrwymiad i Ddysgu

Mae hon yn swydd Cymraeg yn Hanfodol

Siart B: Swyddi Gradd 7 ac Uwch

A fydd deilydd y swydd yn dysgu myfyrwyr?

Bydd

Na fydd

A yw'r swydd wedi'i chyllido'n rhannol neu'n llawn drwy'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol?

Nac ydy

Ydy

A fydd deilydd y swydd yn aelod o staff darlithio craidd yr Ysgol?

Na fydd

Bydd

A fydd deilydd y swydd yn cymryd lle darlithydd cyfrwng Cymraeg?

Bydd

Na fydd

A fydd y gwaith ymchwil yn gofyn am sgiliau darllen/ysgrifennu/siarad Cymraeg?

Na fydd

Na fydd

A fydd deilydd y swydd yn dysgu modiwlau sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg ar hyn o bryd?

Bydd

A ydy'r swydd yn rhan o gynlluniau'r ysgol i gynnal ei chapasiti dysgu dwyieithog?

Nac ydy

Oes yna gapasiti digonol yn yr Ysgol ar gyfer cynnal gweithgareddau y tu allan i'r dysgu ffurfiol trwy'r Gymraeg (e.e. tiwtor personol, presenoldeb mewn dyddiau agored)?

Nac oes

Bydd

Mae hon yn swydd Cymraeg yn Ddymunol / Dim gofyn iaith

Mae hon yn swydd Cymraeg yn Hanfodol